

Bölüm 3

SPOR EĞİTİMİ VEREN YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARINDA ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN HENTBOLA YÖNELİK TUTUMLARI

Ahmet İSLAM¹
Emine YAZICI²
Soner ÇANKAYA³

GİRİŞ

19. yy açık alanlarda basit kurallar ile hentbol oynanmaya başlandığı bilinmektedir. Açık sahada hentbol oyunu Amerika'da 1870'li yıllarda oynanmaya başlamasıyla birlikte, Los Angeles'ta bir hentbol takımı kurulmuştur (Dorak, 1994). Günümüzdeki şekline bakıldığında ise hentbol oyunu İsveç, Danimarka ve Almanya'da 19. yy aldığı görülmektedir (Sevim, 1992). Bir beden eğitimi öğretmeni olan Danimarkalı Holger Nielsen Ortrup'ta 1848'de, adını "haandbaldspiel" olarak belirlediği ve kurallarını ile metotlarını da açıklayarak hentbol oyunu oynanmasını açıklamıştır. Sonraki yıllarda ise açık hava hentbolu "rafball", "koningsbergerball" adları ile giderek yaygınlaşan ve Almanya'da gelişen hentbol, önce Avrupa'ya, sonra (1892)'de Çekoslovakya'da "hazena", 1898 de ise Danimarka'da "haandbald" isimleri ile dünyaya yayıldığı görülür (Aracı & Aracı, 2014: 926). 1924-25 yılları arasında uluslararası bir nitelik kazanan hentbol oyunu, 1928 yılına kadar Uluslararası Amatör Atletizm Federasyonu bünyesinde faaliyetlerini yürüttüğünü görmekteyiz. Önceleri açık alanlarda oynanan hentbol oyunu, 1934'te Danimarka'da yapılan bir müsabaka ile salonda oynanmaya başlanmıştır (Sevim, 1992). Dünyada hentbol oyunlarını organize etmek amacı ile Danimarka, Hollanda, Fransa, İsveç, Finlandiya, Norveç ve İsveç'in Oluşturduğu Uluslararası Hentbol Federasyonu (IHF) ikinci dünya savaşının ardından 1946'da Kopenhag'da kurulmuştur. Kadınlarda Çekoslovakya,

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Ordu Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu,
ahmetislam@odu.edu.tr

² Dr., eminebol@gmail.com

³ Prof. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Yaşar Doğu Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü
scankaya@omu.edu.tr

Uluslararası Hentbol Federasyonunun düzenlediği ilk Dünya Şampiyonası'nı kazanmıştır. Saha hentbolu 1966'da Dünya Şampiyonası'nda son defa oynanmıştır. Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) ise Madrid de yapılan 64. toplantısında olimpik spor olarak hentbol tekrar 1972 Münih Olimpiyatlarına kabul edilmiştir. 1976 Montreal Olimpiyatlarında kadınlar ilk kez sahaya çıkmıştır (Sevim, 97: 3). Hentbol oyun kurallarına baktığımızda; hentbol oyunu 16 sporcu ile oynanan bir takım oyunudur. Takımlar biri kaleci olmak üzere ve altı saha oyuncusuyla yedi kişiden meydana gelir. Oyun süresi 30 dakikadır ve iki devre olarak oynanır. Hentbol oyununda üç mola vardır ve her mola altmış saniyedir. Oyun sahası 40 metre uzunluğunda ve 20 metre genişliğindedir. Kaleler 3 metre genişliğinde ve 2 metre yüksekliğindedir. Kale sahası, kaleye altı metre uzaklığında ve yarım daire şeklinde kalenin önündedir. Kale sahasına avantaj sağlamak amacıyla kasıtlı olarak kaleciler dışındaki oyuncular giremez. Kale sahasının oyuncular tarafından ihlali halinde rakip takım lehine serbest atış kararı verilir (THF, 2021). Hentbol oyununun amacı, hentbol takımı kalesini koruyarak karşı takımın kalesine gol atarak sayı kazanmaktır. Bu takımlardan en fazla gol atan takım müsabakayı kazanmış sayılır (Güneş, 2003: 116).

Ülkemizde de hentbol ilk kez açık alan oyunu olarak 1927-1938 yılları arasında oynanmaya başlamıştır. Öncülüğünü de beden eğitimi öğretmeni kökenli Hüsamettin Güreli, Zeki Gökışık, Nafi Tağman Almanya'da öğrenim göyerek askeri okullarda yapmışlardır. Hentbolun askeri okulların yanında bazı kuralları da Gazi Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi Bölümünde belirlenmiştir. Futbol sahalılarında "el topu" adı altında oynanması hentbolun yaşatılmasına katkı sağlamıştır. Türkiye'de ilk kez resmi el topu oyun kuralları Türkiye İdman Cemiyeti İttifakı (TİCİ) tarafından 1934 yılında yayımlanmıştır. Ülkemizde resmi olarak ilk kez açık alan hentbol maçı 1938 yılında oynanmıştır (Aracı & Aracı, 2014: 927). Hentbol, hızlı bir gelişme evresine basketbol ve voleybolla birlikte 1942 yılında "Spor Oyunları Federasyonu" çatısı altında örgütlenmesiyle girmiştir. Kadınlar arası salon hentbolu müsabakaları okullarda iki devreli 2x15 dk. olarak 1945 yılı ve sonrasında yapılmaya başlanmıştır. Türkiye'de 1960-1962 yıllarında ise ilk kez hentbol hakem kursları açılmıştır. Türkiye'de salon hentbolu ile ilgili ilk ciddi çalışmalara 1970'li yılların ilk yarısında başlanmış, 1976 yılında ise Hentbol Federasyonu 22. Federasyon olarak kurulmuştur (Sevim, 1982).

TUTUM

Tutum kelimesi, Latince kökeninde "harekete hazır" anlamına gelmekle birlikte bilimsel olarak incelenmesi 19 yy. da başladığından beri (Arkonaç, 2001:

158) tam adını ve tanımını bulana kadar “eğilim” sözcüğü gibi farklı tanımlar ile de kullanıldığını görmekteyiz (Bozyiğit & Gülel, 2017, s. 168). Tutum, bireyin psikolojik objeye ilgili duygu düşünce ve davranışlarının kısaca ona atfedilenlerin düzenli bir şekilde meydana gelmesi (Smith, 1968), belli nesne, birtakım insan veya olaylara karşı devamlı bir şekilde tecrübelerine dayanarak benzer davranışlarda sebep olan öğrenilen bir eğilim (Baysal, 1981), genel ve kalıcı şekilde bir takım kişi, konu ve nesnelere hakkında hem olumlu hem de olumsuz duygu (Petty & Cacioppo, 1996) düzenli bir şekilde psikolojik obje ve bir kişiye yüklenen, düzenli olarak duygu, düşünce ve davranış şeklini oluşturan bir eğilim bütünlüğü (Kağıtçıbaşı, 1999), diğer kişilere belirli bir durum, kurum ve nesneye karşı öğrenilmiş tepkide bulunma davranışı (olumlu-olumsuz) (Anderson, 1988; Taşkın, 2007; Tezbaşaran, 2008) ve kişinin kabul ettiği değerlerine, inançlarına bağlı bir şekilde gelişen tanıma devamlılığı (Eren, 2006) olarak ortaya çıktığı belirtilebilir. Tavşancıl (2014) tutumu kişinin çevresini tanıma ve algılamasında yol gösteren, yaşantıyla öğrenilen birey ve nesne arasında düzenli ilişki ortaya koyan, doğuştan gelmeyen özellikler olduğunu belirtmiştir. Yine başka bir tanımda, tutum gözlem, taklit ve koşullanma yoluyla öğrenilen, kişinin sahip olduğu kişisel özelliklerden biridir (Morgan, 2000: 363).

Tutum insanların karşısındaki görüş, tutum, obje ve kişileri kabulü veya reddetmesine yönelik zihinsel bir hazırlık oluşu olarak belirtilebilir. Bu hazırlık olma durumu bir takım algısal farklılıklar gibi değişikliklerden etkilenir (İslam ve İmamoğlu, 2019: 1315). Tutum, kişilerin, grubu, kurumu, nesneyi veya bir düşünceyi kabul etme ya da etmemeye dönük duygusal bir hazırlık sürecidir. Tutumların bir takım faktörlerden etkilendiği ifade edilmiştir. Örneğin kişiler üzerinde renklerin, giysilerin bile dolaylıda olsa algıdaki farklılaşma meydana getirdiği belirtilebilir (Yamaner & İmamoğlu, 2018: 518). Bu bağlamda tutum, kişinin yerine getirmesi beklenen davranış şeklini olgu, olay veya durum karşısında göstermesi olarak belirtilebilir (İnceoğlu, 2010). Bu tanımlarda ifade edildiği gibi tutum; kişinin bilişsel, duyuşsal ve davranışsal bölümlerinden oluşan davranışlarının kritik ve önemli bir açıklayıcısı olarak adlandırılan psikolojik bir yapı bütünüdür (Anderson, 1988). Bilişsel faktörlere bakıldığında düşünce olarak kopya çekebilmesine karşı öğrencinin bu konudaki görüşü ve tutumu düşünce ögesini, duygusal faktörler ise, kopya çekenleri aklına geldiğinde kişide meydana getirdiği rahatsızlık duygu ögesini, davranışsal faktörlerinde, kopya çekenlerin görülmesiyle birlikte mani olunması veya kopya çekildiğinin belirtilmesi tutumun davranış ögesi olarak belirtilmektedir (Kaya & ark., 2014, s. 221). Dolayısıyla davranışların gözlenmesi sonucunda tutumlar hakkında bilgi sahibi olunabilir

fakat oluşan bu davranışın bireyde hep aynı olarak gösterilip gösterilmeyeceği ise belli değildir.

Hentbol de “kişinin sosyal çevresinde ve yaşantılarında yer alan belli olay olgular karşısında, geliştirdiği ve gerçekleştirdiği psikolojik örgütlenmenin kişinin kendi davranışlarını etkileyen bölümü” olarak da (Güvenç, 1976) ifade edilen tutum, günümüzde dünyada önemli bir taraftar kitlesine sahip olan hentbol branşının ülkemizde istenilen seviyeye gelmediği görülmektedir. İnsan hayatının ilk yılları olan 20-25 yıl içerisinde tutumların büyük bir bölümü hayat boyu devam eden bir süreç olarak belirtilebilir (Hotaman, 1995, s. 18). Bu bağlamda bu süreçlerle birlikte ilköğretim kademelerinde pek çok temel becerilerin altyapısının hazırlanarak ortaya çıkarıldığı, spor branşlarını tanıma ile ilgili öğrencilerden ortaya çıkan bu spor branşına karşı tutumların hangi düzeyde olduğunun tespiti ve bu tutumların geliştirilmesi büyük önem arz etmektedir (Görgüt & Güllü, 2017, s. 51). Alanyazında hentbol branşına yönelik tutum düzeyleri ile ilgili yapılan incelemede araştırmaların çok sınırlı olduğu görülmekte ve üniversite öğrencilerinin hentbol branşına olan tutumları ile ilgili çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu durum araştırmamızın özgünlüğünü ortaya koymakta ve aynı zamanda alana sağlayacağı katkı açısından önemlidir. Literatürde hentbol branşına yönelik olarak yapılan pek çok araştırmanın; kaygı, kendine güven, iş doyumunu, zihinsel dayanıklılık, fair play, tükenmişlik durumu, motivasyon, psikolojik beceri, tutum vb. çalışmaların yapıldığı görmekteyiz (Koçaekşi, 2010; Karataş, 2009; Maraşlı, 2018; Kalkan, 2017; Çelebi, 2020; Çaycı, 2019; Terzioğlu, 2018; Güngör, 2018; Yalız, 2010; Yamaner & Baykan 2020; Silverman & Scrabis, 2004; İslam & İmamoğlu, 2019; Kangalgil & ark., 2006; Bakırcı, 2015; Görgüt & Güllü, 2017; Böke & Güllü, 2020; Öncü & ark., 2012; Yıldız & Toros, 2018). Dolayısıyla bu çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinin bazı sosyo-demografik özelliklerine göre hentbola yönelik tutum düzeylerini ortaya çıkarmaktır.

PROBLEM DURUMU

Üniversite öğrencilerinin bazı sosyo-demografik özelliklerine göre hentbol branşına yönelik tutumlarında farklılaşma var mıdır sorusu araştırmanın problemini oluşturmaktadır. Bu problemin çözüm sürecinde aşağıdaki alt problemlere çözüm aranmıştır;

1. Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre hentbol branşına yönelik tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
2. Araştırmaya katılan öğrencilerin lisanslı olma durumlarına göre hentbol branşına yönelik tutum puanları arasında manidar yönde bir farklılık var mıdır?

3. Araştırmaya katılan öğrencilerin bölümlerine göre hentbol branşına yönelik tutum puanları arasında anlamlı yönde bir farklılık var mıdır?
4. Araştırmaya katılan öğrencilerin sınıflarına göre hentbol branşına yönelik tutum puanları arasında manidar olarak farklılık var mıdır?
5. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaşlarına göre hentbol branşına yönelik tutum puanları arasında anlamlı bir şekilde farklılık var mıdır?
6. Araştırmaya katılan öğrencilerin oynadığı liglere göre hentbol branşına yönelik tutum puanları arasında manidar yönde bir farklılık var mıdır?
7. Araştırmaya katılan öğrencilerin spor branşına göre hentbol branşına yönelik tutum puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
8. Araştırmaya katılan öğrencilerin hentbol oynama sürelerine göre hentbol branşına yönelik tutum puanları arasında manidar farklılık var mıdır?

YÖNTEM

Araştırmanın Türü

Bu araştırma kesitsel ve tanımlayıcı tipte bir araştırmadır. Çalışmada betimsel bir nitelik taşıyan ve mevcut olan durumu ortaya çıkarmayı amaç edinen tarama modeli kullanılmıştır. Tarama araştırma yaklaşımı, var olan bir durumu olduğu gibi veya geçmişteki şekliyle betimlemeyi amaçlayan modeldir (Karasar, 2005).

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada, 2019-2020 güz yarıyılında üniversitelerin spor eğitimi veren bölümlerinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin hentbola yönelik tutumlarını bazı sosyo-demografik özellikler açısından incelemektir.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Bu araştırmanın evrenini 2019-2020 eğitim öğretim yılında spor eğitimi veren yükseköğretim kurumlarında okuyan lisans öğrencileri, örneklemini ise Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Beden Eğitimi Bölümü, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Ordu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Yozgat Bozok Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Mersin Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Siirt Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Atatürk Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Kastamonu Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi ve Ankara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi'nde okuyan lisans öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde ise literatürde belirtilen yöntemlerden "ölçek çalışmalarında örneklem büyüklüğü her ölçek maddesinin minimum 5 katı olmalıdır" (Tavşancıl, 2014) önerisi

dikkate alınarak hazırlanan, tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilmiş olan toplam 291 öğrenci oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırma için “Ordu Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu’ndan” 27.05.2020 karar tarihli ve 2020/40 sayılı karar ile etik kurul kararı alınmıştır. Etik kurul kararı alındıktan sonra araştırmada anket uygulamasını gönüllü olarak kabul eden katılımcılara araştırma hakkında genel bir bilgi verildikten sonra gönüllülük esas alınıp, araştırmacının bilimsel nitelik taşıdığı ve bu nedenle verecekleri bilgilerin doğru olmasının son derece önemli olduğu açıklanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak anket yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemin seçilme nedeni hentbol branşı tutum yazınında kabul görmüş bir yöntem olmasıdır. Verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından geliştirilmiş “Kişisel Bilgi Toplama Formu” ve Görgüt & Güllü tarafından 2017 yılında geliştirmiş olan “Hentbol Branşı Tutum Ölçeği (HTÖ)” kullanılmıştır.

“Kişisel Bilgi Formu”

Araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda hazırlanan bireylerin tanıtıcı bilgi formu katılımcıların bazı sosyo-demografik özelliklerini içeren 8 sorudan (cinsiyet, lisans durumu, bölüm, sınıf, yaş, oynadığı lig, yaptığı spor branşı, hentbol oynama süresi) oluşmaktadır.

“Hentbol Tutum Ölçeği (HTÖ)”

Görgüt ve Güllü tarafından 2017 yılında geliştirmiş “Hentbol Tutum Ölçeği (HTÖ)” 3’ü olumsuz ve 13’ü olumlu olmak üzere 16 maddeden oluşan tek boyutlu bir ölçektir. “Hentbol Tutum Ölçeği (HTÖ)”de ifade edilen duygu ya da davranışlar ise sıklık derecesine göre “Tamamen Katılmıyorum (1)”, “Katılmıyorum (2)”, “Kararsızım (3)” ve “Katılıyorum (4)” ve “Tamamen Katılıyorum (5)” şeklinde işaretlenmektedir. Ölçeklerde “doğrudan (düz)” ve” tersine çevrilmiş” ifadeler vardır. “Olumsuz duyguları dile getiren ters ifadeler puanlanırken 1 ağırlık değerinde olanlar 5’e, 5 ağırlık değerinde olanlar ise 1’e dönüştürülür”. “Hentbol Tutum Ölçeği (HTÖ)”inde “3 tane (2, 3 ve 8. maddeler) tersine çevrilmiş” ifade vardır. Ölçekten elde edilen “toplam puan değeri 16 ile 80 arasında” değişir. Büyük puan hentbol branşına yönelik çok olumlu tutum seviyesini, küçük puan ise hentbol branşına yönelik çok olumsuz tutum seviyesini belirtir. “Hentbol Tutum Ölçeği (HTÖ)”den alınan toplam puanı 16-28 puan arası olanların tutum durumu çok olumsuz tutum; 29-41 puan arası olanların tutum durumu olumsuz tutum; 42-54 puan arası olanların tutum durumu nötr tutum; 55-67 puan arası olanların tutum durumu olumlu tutum; 68-80 puan arası olanların tutum durumu ise çok olumlu

tutum içerisinde olarak değerlendirilmektedir (Görgüt & Güllü, 2017). Orijinal ölçeğin toplamı için Görgüt & Güllü tarafından yapılan güvenilirlik çalışmasında iç tutarlılık katsayı 0.90 olduğu bildirilmiştir. Bu çalışma da ise Hentbol Tutum Ölçeği (HTÖ)'de için iç tutarlılık katsayısı 0.92 olarak belirlenmiştir. Bu bulgu ölçek maddelerine verilen cevapların iç tutarlılığının normal sınırlar içerisinde (ölçeğin tamamı için 0.70'in üzerinde olması istenmektedir) olduğunu ve ölçekten herhangi bir madde silinmesine gerek olmadığını göstermektedir.

Verilerin İstatistiksel Analizi

Araştırma elde edilen verilerin normal dağılıma uygunluğunu tespit edebilmek için "Kolmogrow Smimirnov normallik testi" uygulanmıştır ($p>0,05$). Elde edilen "ölçek toplam puanlar için kişisel bilgi formunda iki seçenekli değişkenler" (cinsiyet ve lisans durumu) açısından farklılıklar "Student t-testi ile, üç veya daha fazla seçenekli değişkenler" (bölüm, sınıf, yaş, oynadığı lig vb.) açısından farklılıklar ise "Tek Yönlü Varyans Analizi (One-way ANOVA)" ve "Tukey çoklu karşılaştırma testi" ile belirlenmiştir. Araştırma bulguları; "n (%), ortalama ve standart sapma olarak verilmiş olup, $p<0,05$ önem seviyesinde anlamlı" olarak kabul edilmiştir. Tüm istatistiksel hesaplamalar "SPSS 22.0 V. istatistik paket programında" yapılmıştır.

BULGULAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet, lisans durumu, bölüm, sınıf, yaş, oynadığı lig, yaptığı spor branşı, hentbol oynama süresi açısından dağılımları Tablo 1'de verilmiştir.

Cinsiyet	n	%	Lisans	n	%
Kadın	136	46.7	Evet	144	49.5
Erkek	155	53.3	Hayır	147	50.5
Toplam	291	100.0	Toplam	291	100.0
Bölüm	n	%	Sınıf	n	%
BSÖ	121	41.6	1. Sınıf	48	16.5
SYB	131	45.0	2. Sınıf	106	36.4
ANT	34	11.7	3. Sınıf	71	24.4
REK	5	1.7	4. Sınıf	66	22.7

Tablo 1. Devamı						
Cinsiyet	n	%		Lisans	n	%
Toplam	291	100.0		Toplam	291	100.0
Yaş	n	%		Lig	n	%
18 ve altı	8	2.7		Süper Lig	4	1.4
19-20	101	34.7		1.Lig	67	23.0
21-22	111	38.1		2.Lig	49	16.8
23-24	49	16.8		Bölgesel Lig	16	5.5
25 ve üstü	22	7.6		Diğer	143	49.1
Toplam	291	100.0		Toplam	279	100,0
Branş	n	%		Hentbol oynama süresi	n	%
Hentbol	155	53.3		3 yıldan az	66	34.0
Basketbol	8	2.7		3-5	17	8.8
Voleybol	12	4.1		5-8	40	20.6
Futbol	49	16.8		8 yıldan fazla	71	36.6
Diğer	67	23.0		Toplam	194	100.0
Toplam	291	100.0				

Araştırmaya gönüllü katılan 291 öğrencinin 136'sı (% 46,7) kadın, 155'i (% 53,3) erkektir. Katılımcıların 144'ü (% 49,5) lisanslı, 147'si (% 50,5) ise lisanslı değildir. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünden 121 (% 41,6), Spor Yöneticiliği Bölümünden 131 (% 45,0), Antrenörlük Eğitimi Bölümünden 34 (% 11,7), Rekreasyon Bölümünden ise 5 (% 1,7) öğrenci çalışmaya katılmıştır. Araştırmaya dahil olan öğrencilerin 48'i (% 16,5) 1. Sınıf, 106'sı (% 36,4) 2. Sınıf, 71 (% 24,4) 3. Sınıf ve 66'sı (% 22,7) 4. Sınıf da okuduğu tespit edilmiştir. Araştırmaya katılanların 8'inin (% 2,7) ve 18 yaş altı, 101'inin (% 34,7) 19-20 yaş, 49'unun (% 16,8) 23-24 yaş, 111'i (% 38,1) 21-22 yaş, 22'si (% 7,6) ise 25 ve üzerinde olduğu belirlenmiştir. Lig kategorisinde, 1. lig 67'si (% 23,0), 2. lig de 49'u (% 16,8), bölgesel ligde 16'sı (% 5,5), süper lig de 4'ü (% 1,4) ile birlikte 143'ü (% 49,1) diğer liglerde oynayanlardan toplamda 279 öğrenciden oluşmaktadır. Öğrencilerin spor branşlarına baktığımızda, 155'i (% 53,3) hentbol, 67'si (% 23,0) diğer branşlardan, 49'u (% 16,8) futbol, 12'si (% 4,1) voleybol ve 8'i de (% 2,7) basketboldan toplam 291 öğrenciden oluşmaktadır. Hentbol oynama sürelerine

bakıldığında, 71'i (% 36,6) 8 yıldan fazla, 66'sı (% 34,0) 3 yıldan az, 40'ı (% 20,6) 5 ile 8 yıl arası 17'si (% 8,8) de 3 ile 3-5 yıl arası toplamda 194 öğrenci hentbol oynamıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin bazı sosyo-demografik özelliklerine göre Hentbol Branşına Yönelik Tutum Ölçeği toplam puanları arası farklılıklar Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Karşılaştırılması				
Değişkenler	Ortalama	Std. Sapma	Test istatistik değerleri	P-değerleri
Cinsiyet				
Kadın	62.78	11.78	t: 1.887	0.060
Erkek	60.04	12.85		
Lisans Durumu				
Evet	69.08	7.91	t: 13.433	<0.001
Hayır	53.71	11.28		
Bölüm				
BSÖ	61.23 ab	12.05	F: 5.973	0.001
SYB	59.27 b	13.04		
ANT	67.97 ab	8.48		
REK	72.00 a	6.32		
Sınıf				
1.sınıf	59.33	12.47	F: 1.431	0.234
2.sınıf	60.22	13.07		
3.sınıf	63.15	11.68		
4.sınıf	62.56	11.93		
Yaş Grubu				
18 ve altı	59.00	14.34	F: 0.989	0.414
19-20	59.79	13.29		
21-22	61.75	11.85		
23-24	63.84	11.36		
25 ve üstü	61.41	12.66		
Oynadığı Lig				

Tablo 2. Devamı

Değişkenler	Ortalama	Std. Sapma	Test istatistik değerleri	P-değerleri
Süper Lig	65.00 ab	8.37	F: 21.57	<0.001
1.Lig	69.81 a	10.23		
2.Lig	65.57 ab	8.98		
Bölgesel Lig	63.88 ab	10.22		
Diğer	55.78 b	11.87		
Branş				
Hentbol	68.24 a	8.98	F: 39.90	<0.001
Basketbol	57.13 b	11.12		
Voleybol	54.17 b	9.55		
Futbol	53.39 b	11.20		
Diğer	52.90 b	11.27		
Hentbol oynama süresi				
3 yıldan az	59.62 b	12.11	F: 13.75	<0.001
3-5	66.29 a	12.47		
5-8	67.55 a	9.87		
8 yıldan fazla	70.32 a	6.62		

Araştırmaya katılan bireylerin bazı sosyo-demografik özelliklerine göre Hentbol Tutum Ölçeği (HTÖ) toplam puanları arası farklılıklar incelendiğinde; hentbol dalında lisans durumu, bölüm, oynadığı lig, yaptığı spor branşı ve hentbol oynama süresi durumuna göre katılımcıların hentbol tutum düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar belirlenmiştir ($p < 0,01$). Diğer taraftan, cinsiyet, sınıf ve yaş durumlarına göre katılımcıların hentbol tutumları arasında manidar düzeyde farklılıklar belirlenmemiştir ($p > 0,05$).

Hentbol dalında lisansı olan bireylerin hentbol branşına yönelik tutum düzeyleri ($69,08 \pm 7,91$) lisansı olmayan katılımcılara ($53,71 \pm 11,28$) göre istatistiksel olarak daha yüksek olduğu ortaya çıkmaktadır ($p < 0,001$).

Bölüm değişkeninde rekreasyon bölümünde öğrenim görenlerin hentbol branşına yönelik tutum düzeyleri ($72,00 \pm 6,32$) spor yöneticiliği bölümünde ($59,27 \pm 13,04$) öğrenim görenlere göre istatistiksel olarak daha yüksek olduğu ortaya çıkmaktadır ($p < 0,001$).

Oynadığı lig değişkeninde 1. Ligde oynayanların hentbol branşına yönelik tutum düzeyleri (69,81±10,23) diğerlerinde (55,78±11,87) oynayanlara göre istatistiksel olarak daha yüksek olduğu ortaya çıkmaktadır ($p<0.001$).

Branş değişkeninde branşı hentbol olanların, hentbol branşına yönelik tutum düzeyleri (68,24±8,98) diğer branşlara (52,90±11,27) göre istatistiksel olarak daha yüksek olduğu ortaya çıkmaktadır ($p>0,05$).

Hentbol oynama süresi 3 yıldan az olan hentbol oyuncularının hentbol branşına yönelik tutum düzeylerinin en düşük olduğu belirlenmiştir ($p<0.001$).

Araştırmada ölçekten alınan toplam puanlar incelendiğinde, hentbol dalında lisansı olan katılımcıların hentbol branşına yönelik çok olumlu tutum (68-80 puan arası) içerisinde oldukları, lisansı olmayan katılımcıların ise nötr tutum (42-54 puan arası) içerisinde oldukları, farklı sınıflarda okuyan ve farklı yaş gruplarında yer alan kadın ve erkek katılımcıların hentbol branşına yönelik olumlu tutum (55-67 puan arası) içerisinde oldukları görülmektedir (Tablo 2).

TARTIŞMA

Ulusal ve uluslararası literatür incelendiğinde hentbola yönelik tutum ile ilgili yapılan çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Ülkemizde ise yükseköğretim öğrencilerinin hentbol branşına yönelik tutum düzeyleri ile ilgili çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu bağlamda elde edilen bulgular yorumlanırken benzer kavramlar ile araştırma bulguları alt problem cümlelerine göre tartışılıp yorumlanmıştır.

Araştırmamızın ilk bulgusu olan cinsiyet alt probleminde öğrencilerin hentbol tutum düzeyleri arasında farklılığı belirlemek amacıyla analiz yapılmıştır. Analizler sonucunda ise öğrencilerin cinsiyet değişkeniyle hentbol tutum düzeyleri arasında anlamlı farklılık belirlenmemiştir ($p>0,05$). Hentbol branşına yönelik tutum düzeylerinde cinsiyetin belirleyici olmadığı söylenebilir. Güngör (2018) çalışmasında cinsiyete göre anlamlı bir farklılığın olmadığını bildirmiştir. Bulgumuzun sonucu bu çalışma ile benzerlik göstermektedir. Yalız (2010) çalışmasında, cinsiyet değişkeninde kızlar lehine olumlu tutumlara sahip olduklarını, Yamaner & Baykan (2020) çalışmalarında, cinsiyet değişkeninde anlamlı farklılıklar olduğunu, Öncü & ark., (2012) çalışmalarında, cinsiyet değişkeninde erkekler lehine anlamlı farklılıklar bulduklarını bildirmişlerdir. Bizim elde ettiğimiz bu sonuç, bu çalışmalar ile benzer yönde değildir.

Araştırmamızın bir diğer bulgusu olan hentbol branşında lisansa sahip olma alt probleminde öğrencilerin hentbol tutum düzeyleri arasındaki farklılığın ortaya

çıkarılması amacıyla analiz yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda öğrencilerin lisansa sahip olma değişkeniyle hentbol tutum düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır ($p<0,01$). Lisansa sahip olan katılımcıların hentbol sporu ile daha fazla zaman geçirdiklerinden dolayı tutumlarının da daha yüksek çıktığı belirtilebilir. Bu konuda hentbol branşına yönelik tutum seviyeleri ile ilgili araştırmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Sağlıklı değerlendirme yapılabilmesi adına daha fazla araştırmaya gereksinim vardır.

Araştırmamızın bir diğer bulgusu olan bölüm alt probleminde öğrencilerin hentbol tutum düzeyleri arasında farklılığı ortaya çıkarmak için analiz yapılmıştır. Yapılan analizler neticesinde öğrencilerin bölüm değişkeniyle hentbol tutum düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır ($p<0,01$). Bölüm değişkeninde rekreasyon bölümünde öğrenim görenlerin hentbol branşına yönelik tutum düzeyleri ($72,00\pm6,32$) spor yöneticiliği bölümünde ($59,27\pm13,04$) öğrenim görenlere göre istatistiksel olarak daha yüksek olduğu ortaya çıkmaktadır ($p<0,001$). Öğrenim görülen bölümlerin katılımcıların hentbola yönelik tutum düzeylerinin yordayıcısı olduğu belirtilebilir. Burada rekreasyon bölümünün yüksek ortalama seviyesinde olması bu bölümden araştırmaya katılan öğrenci sayısının düşüklüğüyle birlikte geçmişte hentbol branşına olan ilgilerinden kaynaklanıyor olabilir. Yamaner & Baykan (2020) çalışmalarında, bölüm değişkeninde anlamlı farklılıklar bulduklarını bildirmişlerdir. Bizim bu sonucumuz, bu çalışma ile benzer olduğu görülmektedir. İslam & İmamoğlu (2019) çalışmalarında, yaş değişkeninde anlamlı farklılığın olmadığı ortaya çıktığını söylemişlerdir. Bizim bu sonucumuz ise bu çalışma ile örtüşmemektedir.

Araştırmamızın bir diğer bulgusu olan sınıf alt probleminde öğrencilerin hentbol tutum düzeyleri arasındaki farklılığın belirlenmesi için analiz yapılmıştır. Yapılan analizler neticesine göre öğrencilerin sınıf değişkeniyle hentbol tutum düzeyleri arasında manidar düzeyde farklılıklar belirlenmemiştir ($p>0,05$). Dolayısı ile farklı sınıflarda okuyan kadın ve erkek katılımcıların hentbol branşına yönelik tutum düzeylerinin belirlenmesinde farklı faktörler etkili olabilir. Yamaner & Baykan (2020) çalışmalarında, sınıf değişkeninde anlamlı farklılıklar bulduklarını bildirmişlerdir. Bizim bu sonucumuz, bu çalışma ile benzer değildir. Güngör (2018) çalışmasında sınıf değişkeninden en yüksek ortalamalara 5 sınıfta sahip olduğunu bildirmiştir. Silverman & Scrabis (2004) dersin etkili ve amaçlarına ulaşılması için öğrencilerin derslere yönelik olarak olumlu bir tutum içerisinde olmaları önemli bir faktör olduğunu ve sonra karşılıklarına çıkacak fiziksel aktivitelere gönüllü bir şekilde katılabileceklerini belirtmektedirler.

Araştırmamızın bir diğer bulgusu olan yaş alt probleminde öğrencilerin hentbol tutum düzeyleri arasında farklılığı ortaya çıkarmak için analiz yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda öğrencilerin yaş değişkeniyle hentbol tutum düzeyleri arasında manidar olarak farklılıklar bulunmamıştır ($p>0,05$). Farklı yaş gruplarında veya öğrenim gören öğrencilerin hentbol tutumlarında yaş belirleyici olmamıştır. İslam & İmamoğlu (2019) yaptıkları, üniversite öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile ilgili çalışmasında yaş değişkeninde anlamlı farklılıklar ortaya çıkardıklarını söylemişlerdir. Kangalgil & ark., (2006) çalışmalarında, öğrencilerin yaş düzeylerinin artmasıyla onların beden eğitimi tutum puanlarının arttığını söylemişlerdir. Bizim bu sonucumuz, bu çalışmalar ile örtüşmemektedir.

Araştırmamızın bir diğer bulgusu olan oynadığı lig alt probleminde öğrencilerin hentbol tutum düzeyleri arasındaki farklılığı ortaya çıkarmak için analiz yapılmıştır. Analizler neticesinde öğrencilerin oynadığı lig değişkeniyle hentbol tutum düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır ($p<0,01$). Lig değişkeni katılımcılar için belirleyici olduğu söylenebilir. Oynadığı lig değişkeninde 1. Lig de oynayanların hentbol branşına yönelik tutum düzeyleri ($69,81\pm 10,23$) diğerlerinde ($55,78\pm 11,87$) oynayanlara göre istatistiksel olarak daha yüksek olduğu ortaya çıkmaktadır ($p<0,001$). 1. ligde oynayanların diğer liglere göre yüksek tutuma sahip olmaları kendilerine bir üst lige çıkma hedefleri içerisinde kaynaklanıyor olabilir. Bu konuda hentbol branşına yönelik tutum seviyeleri ile ilgili araştırmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Daha sağlıklı değerlendirme yapılabilmesi için daha fazla araştırmaya gereksinim vardır.

Araştırmamızın bir diğer bulgusu olan “yaptığı spor branşı” alt değişkeninde öğrencilerin hentbol tutum düzeyleri arasındaki farklılığın ortaya çıkarılması amacıyla analiz yapılmıştır. Yapılan analizler sonucuna göre öğrencilerin yaptığı spor branşı değişkeniyle hentbol tutum düzeyleri arasında manidar bir farklılık vardır ($p<0,01$). Branş değişkeninde branşı hentbol olanların, hentbol branşına yönelik tutum düzeyleri ($68,24\pm 8,98$) diğer branşlara ($52,90\pm 11,27$) göre istatistiksel olarak daha yüksek olduğu ortaya çıkmaktadır ($p>0,05$). Hentbolu severek ve isteyerek seçmeleri ve hentbol de geçirdikleri zaman açısından ve hentbolun sporcuya sağladığı psikolojik süreçlerin katılımcıların hentbol branşına olan tutum düzeylerinde belirleyici olduğu düşünülebilir. İslam & İmamoğlu (2019) çalışmalarında branş değişkeninde anlamlı farklılıklar ortaya çıkardıklarını, Öncü & ark., (2012) çalışmalarında basketbol oynayanların oynamayanlara göre daha yüksek tutum düzeylerine sahip olduklarını söylemişlerdir. Bizim bu sonucumuz, bu çalışmalar ile benzerdir. Bakırcı (2015) çalışmasında, tutum puanlarında

manidar bir farklılığın olmadığını belirtmiştir. Elde ettiğimiz bu sonucumuz ise, bu çalışma ile benzer değildir.

Araştırmamızın bir başka bulgusu olan hentbol oynama süresi alt probleminde öğrencilerin hentbol tutum düzeyleri arasındaki farklılığın ortaya çıkarılması amacıyla analiz yapılmıştır. Yapılan analizler neticesinde öğrencilerin hentbol oynama süresi değişkeniyle hentbol tutum düzeyleri arasında anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır ($p < 0,01$). Hentbol de katılımcılarının hentbol oynama süreleri (deneyimleri) arttıkaça hentbol branşına olan tutumlarının arttığını söylenebilir. Hentbol oynama süresi değişkeninde hentbol branşına yönelik tutum düzeyleri 8 yıl ve üzeri oynayanların puan ortalamaları ($70,32 \pm 6,62$) 3 yıldan az oynayanlara ($59,62 \pm 12,11$) göre istatistiksel olarak daha yüksek olduğu ortaya çıkmaktadır ($p < 0,001$). Bu bağlamda 8 yıl ve üzeri hentbol oynayanların hentbolu bir meslek olarak görmeleri ve hentbol oyununu yaşamlarının bir parçası haline getirmelerinden kaynaklanıyor olabilir. Öncü, & ark., (2012) araştırmalarında, spor yapan sporcuların yapmayanlara göre daha olumlu tutum puanlarına sahip olduklarını bildirmişlerdir. Bizim bu sonucumuz, bu çalışmalar ile benzer yöndedir.

Araştırmada ölçekten alınan toplam puanlar incelendiğinde ise, hentbol dalında lisansı olan katılımcılarının hentbol branşına yönelik çok olumlu tutum (68-80 puan arası) içerisinde oldukları, lisansı olmayan katılımcılarının ise nötr tutum (42-54 puan arası) içerisinde oldukları görölmektedir. Lisansa sahip olan katılımcılarının hentbolu profesyonel bir meslek olarak görmeleri onların çok olumlu düzeyde bir tutuma sahip olmalarını etkilediği söylenebilir. Hentbol Tutum Ölçeği (HTÖ)'den alınan toplam puanı 16-28 puan arası olanların tutum durumu çok olumsuz tutum; 29-41 puan arası olanların tutum durumu olumsuz tutum; 42-54 puan arası olanların tutum durumu nötr tutum; 55-67 puan arası olanların tutum durumu olumlu tutum; 68-80 puan arası olanların tutum durumu ise çok olumlu tutum içerisinde olarak değerlendirilmektedir (Görgüt & Güllü, 2017). Ünlü (2011) tarafından geliştirilen ölçeğinin tamamında yüksek bir tutumun olduğu, Önal & ark., (2017) araştırma sonucunda, spora karşı tutum ve yaşam kaliteleri arasında manidar bir ilişki bulunduğu; Güngör (2018)'de çalışmaya katılan öğrencilerin atletizme ile beden eğitimi dersine olan tutumları arasında orta düzeyde pozitif şekilde bir ilişki belirlendiği; (Mirzeoğlu, 2014) çalışmasında voleybola yönelik olumlu bir tutumun ortaya çıktığı; Böke & Güllü (2020) çalışmalarında voleybol tutum ölçeğinin, geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu, Öncü & ark., (2012) çalışmalarında, basketbola yönelik tutum ölçeğinin pozitif ve yüksek korelasyona sahip olduğu; Li & ark., (2012)'nin, akademik başarı ve okul

dışında fiziksel aktiviteye katılım ile beden eğitimine yönelik tutum düzeyleri arasında pozitif ilişki olduğu, Yıldız & Toros, (2018) çalışmaları sonucunda ise, geçerli ve güvenilir tutum puanlarına sahip bir ölçme aracı elde ettikleri tespit edilmiştir. Dolayısıyla bizim bu sonucumuzun, bu çalışmaların sonuçları ile benzer olduğunu söyleyebilirim. Gürbüz (2011) çalışmasında ise, beden eğitimi ve spor ile ilgili öğrencilerin tutumlarının genel olarak olumsuz düzeyde olduğu tespit ettiği belirtilmiştir. Bizim bu sonucumuz da, bu çalışma ile benzer yönde değildir.

SONUÇ

Çalışma sonucunda, araştırmaya katılanların lisans durumu, bölüm, oynadığı lig, yaptığı spor branşı, hentbol oynama süresi değişkenleri ile öğrencilerin hentbol tutum düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar ortaya çıkmışken, cinsiyet, sınıf ve yaş durumlarına göre ise katılımcıların hentbol tutum düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar belirlenmemiştir. Araştırmada öğrencilerin hentbol branşına yönelik tutum düzeylerinin çok olumlu düzeyde oldukları ortaya çıkmıştır.

ÖNERİLER

Öğrencilerin hentbola yönelik tutumlarının geliştirilmesi için öğretim kurumlarında farklı seviyelerde araştırma yapılması gerekir. Hentbol branşına yönelik tutum çalışmalarının çok sınırlı olduğu görülmektedir. Dolayısıyla daha sağlıklı değerlendirme yapılabilmesi adına daha fazla araştırmaya gereksinim vardır. Çünkü araştırmanın çeşitlendirilmesi, ülkemizin “Onbirinci Kalkınma Planı”nda ortaya konulan sporu toplumda yaygınlaştırma ve spor kültürü oluşturulması ilkesine (RG, 2019) göre, Gençlik ve Spor Bakanlığı (GSB) koordinasyonunda genç nesillerin spor kültürünü edinme ve yaygınlaştırma çalışmalarıyla yerine getirilebilir. Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) bünyesinde sürekli güncellenen eğitim programlarında öğrencilerin kazandırılacak kazanım ve amaçlar için öğretim etkinliklerinin zenginleştirilmesi ve öğrenci merkezli olması kazanımıyla (MEB, 2018), Türkiye Hentbol Federasyonu (THF) ve spor kulüplerinin ise toplumda spor kültürü edinmesini ve sürekliliği sağlama için uyumlu bir şekilde yürütüleceği ve çalışmamızın da bu konuda gerekli katkıyı sunacağı söylenebilir. Hentbola yönelik tutum çalışmalarının farklı örneklem gruplarıyla birlikte yapılarak etkinlikleri artırılabilir. Öğrencilerin hentbol antrenmanı, müsabaka ve elit seviyedeki müsabakaları izlemeleri sağlanarak hentbola yönelik ilgileri artırılabilir.

KAYNAKÇA

- Arkonacı, S. A. (2001). *Sosyal psikoloji*, Değiştirilmiş ve Genişletilmiş 2. Baskı, İstanbul; Alfa Basım Yayım Dağıtım
- Anderson, L. W. (1988). *Attitudes and their measurement*. In: (Ed): Keeves J. P. Educational research, methodology and measurement; An international handbook. Pergamon Press, Canada. (Çev.) Nükhet Çıkrıkçı (1991). Tutumların ölçülmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 24(1), 241-25
- Aracı, H. & Aracı, Ş. (2014). *Spor bilimleri öğretimi*, Ankara: Grafiker Matbaacılık Reklamcılık San. Tic. Ltd.
- Baysal, A. C. (1981). *Sosyal ve örgütsel psikolojide tutumlar*. İstanbul; Yalçın Ofset Matbaası, 87-96.
- Bakırcı, Y. (2015). *Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi. Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aksaray
- Böke, H. & Güllü, M. (2020). Ortaokul öğrencileri için voleybol tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 130-142.
- Güneş, A. (2003). *Okullarda beden eğitimi ve oyun eğitimi*, 3. Baskı, Ankara: Pegem A Yayınları
- Eren, E. (2006). *Örgütsel davranış ve yönetim psikolojisi*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.
- Bozyiğit, E. & Gülel, F. E. (2017). *Yıldırma Sonucu Tutum Ölçeği (YSTÖ)*: Geliştirilmesi, Geçerliliği ve Güvenirliği, *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 167-174
- Çaycı, M. (2019). *Erkekler hentbol süper ligi oyuncularının spora katılım motivasyonları ve hedef yönelimleri arasındaki ilişki*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya
- Çelebi, C. (2020). *Türkiye süper lig hentbol oyuncularında tükenmişlik durumu*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çanakkale
- Dorak, F. (1994). *Hentbol bireysel hücum ve savunma*. İzmir: Saray Kitabevi.
- Görgüt, İ. & Güllü, M. (2017). Ortaokul öğrencileri için hentbol tutum ölçeği geliştirilmesi, *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11,(1), 49-57
- Gürbüz, A. (2011). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının belirlenmesi (Muğla il örneği)*. Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Muğla
- Güngör, S. T. (2018). *Atletizme yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenilirlik çalışması*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Manisa
- Güvenç, B. (1976). *Değerler, tutumlar ve davranışlar*. R. Keleş (ed.), Toplum bilimlerinde Araştırma ve Yöntem. Ankara: Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları.
- İnceoğlu, M. (2010). *Tutum algı iletişimi*, Ankara: Beykent Üniversitesi Yayınevi
- İslam, A. & İmamoğlu, O. (2019). Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının incelenmesi (Ordu Üniversitesi örneği), *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8 (Ek Sayı 1), 1313-1324
- Hotaman, D. (1995). *Gülhane Askeri Tıp Akademisi Sağlık Meslek Yüksek Okulu Hemşirelik Bölümü öğrencilerinin tutumları ile akademik başarıları arasındaki ilişki*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1999). *Yeni insan ve insanlar*. İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Kangalgil, M., Hünük, D. & Demirhan, G. (2006). İlköğretim, lise ve üniversite öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarının karşılaştırılması. *Spor Bilimleri Dergisi Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi*, 17(2), 48-57.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 151-152.
- Koçaekşi, S. (2010). *Hentbol bayan milli takımında zaman değişimi ve performansın grup sarginliği, sportif kendine güven, öz-yeterlik, hedef yönelimi ve yarışma kaygısı üzerine Etkisi*, Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Güncel Psikoloji ve Sosyoloji Araştırmaları III

- Karataş, Ö. (2009). *Hentbol, basketbol, voleybol klasman hakemlerinin iş doyumu düzeylerinin incelenmesi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Elazığ
- Kalkan, T. (2017). *12-15 yaş grubu kadın hentbolcuların müsabaka öncesi kaygı durumlarının fair play tutumlarına etkisinin incelenmesi (Amasya ili örneği)*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Kaya, A., Yurtal, F. D., Kaygusuz, C., Sarı, E., Girgin, G., Şahin, H., Çakır, M. A., Güven, M., Kutlu, M., Balci, S. & Terzi, Ş. (2014). Psikolojik danışma ve rehberlik. (Kaya, A. Ed.). "bireyi tanıma ve bireyi tanıma teknikleri" içinde (ss.197-297).10. Baskı. Ankara: Anı Yayıncılık
- Li, F. J., Chen, J. J. ve Baker, M. (2012). University students' attitudes toward physical education teaching. *Journal of Teaching in Physical Education*, 33(2),186-212.
- Maraşlı, H. (2018). *Genç hentbolcuların zihinsel dayanıklılık ve bilinçli farkındalık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), (2018). *Beden eğitimi ve spor dersi öğretim programı*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.
- Mirzeoğlu, A. D. (2014). The effects of peer teaching on the university students achievements in cognitive, affective, psychomotor domains and game performances in volleyball courses. *Educational Research and Reviews*, 9(9), 262-271. <https://doi.org/10.5897/err2013.1690>.
- Morgan, C. T. (2000). *Psikolojiye giriş*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Psikoloji Bölümü Yayınları.
- Önal, L., Yılmaz, H., Kaldırımçı, M. & Ağduman, F. (2017). Atatürk Üniversitesi öğrencilerinin spora karşı tutumları ile yaşam kaliteleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Muş Alparslan Üniversitesi Uluslararası Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1).
- Öncü, E., Gürbüz, B. & Tunçkol, H. M. (2012). Basketbol tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *International Journal of Human Sciences [Online]*. (9)2, 126-140.
- Petty, R. E. & Cacioppo, J. T. (1996). *Attitudes and persuasion: classic and contemporary approaches*. United States of America: Westview Press.
- Resmî Gazete, (RG) (2019, Temmuz). 30840 sayılı ve 23 Temmuz 2019 tarihli On Birinci Kalkınma Planının (2019-2023). Erişim Tarihi: 24.02.2021. from <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/07/20190723M1.pdf>
- Silverman, S. & Scrabis, K. A. (2004). A review of research on instructional theory in physical education. *International Journal of Physical Education*, 41(1), 4-12.
- Smith, M. B. (1968). *Attitude change*. In D. L. Sills (Eds.), *International encyclopedia of the social sciences* 1(17), pp. 458-467. New York: The Macmillan Company and the Free Press.
- Sevim, Y. (1982). *Hentbol antrenörünün el kitabı*. Ankara; M. E. B. Basımevi
- Sevim, Y. (1992). *Hentbol teknik taktik*, 1. Baskı, Ankara, Gazi Büro Kitabevi, 3-6.
- Sevim, Y. (1997). *Hentbol-teknik-taktik*, Ankara; Beden Eğitimi ve Spor Yayınları, 3-6
- Taşkın, O. E. (2007). *Stigma, ruhsal hastalıklara yönelik tutumlar ve dalgalanma* (1.Baskı). İzmir: Meta Basım Matbaacılık Hizmetleri.
- Tavşancıl, E. (2014). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Terzioğlu, Z. A. (2018). *Farkındalık temelli beceri geliştirme programının kadın hentbolcuların psikolojik becerileri ve stresle başa çıkma stratejileri üzerindeki etkililiğinin incelenmesi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya
- Tezbaşaran, A. A. (2008). *Likert tipi ölçek hazırlama kılavuzu*. (3. Sürüm), Mersin: e-Kitap
- Türkiye Hentbol Federasyonu (THF) (2021). *Uluslararası Hentbol Oyun Kuralları* (2016). Erişim: 20.03.2021 [<http://www.thf.org.tr/lib/uploads/1b718094cf4cf03.pdf>] sitesinden alınmıştır.
- Ünlü, H. (2011). Beden eğitimi öğretmenliği mesleğine yönelik tutum ölçeği (BEÖYTÖ) geliştirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(4), 2005-2020.
- Yıldız, R. & Toros, T. (2018). Performans artırma tutum ölçeğinin türkçeye uyarlanması: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3(4), 48-59.

Güncel Psikoloji ve Sosyoloji Araştırmaları III

- Yalız, D. (2010). Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının karşılaştırılması, *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 7-14
- Yamaner, F. & İmamoğlu, G. (2018). Sport performance colors power and effect, *Turkish Studies*, Volume 13/15, Spring 2018, 509-520
- Yamaner, F. & Baykan E. (2020). Üniversite öğrencilerinin güreş branşına yönelik tutumlarının incelenmesi. *Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 38-46.